

Branko Tomažič
državni svetnik

Ljubljana, 24. 5. 2018

Gospod
Alojz Kovšca
predsednik
Državni svet Republike Slovenije

Na podlagi 68. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) vlagam:

- pobudo za sprejem Predloga zakona o dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Branko Tomažič, l. r.

Priloga:
- predlog zakona

PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVAH ZAKONA O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE ZAKONA

Za nekatere obrtne dejavnosti je nujno potrebno, da se začnejo znanje in spretnosti pridobivati v najzgodnejšem življenjskem obdobju. Prisotnost otrok v obrtnih delavnicah njihovih staršev oziroma starih staršev ne bi smela biti nelegalna. Obrt je namreč način življenja in domača obrt tudi način preživetja. Tako bi se moralo v splošnem podpirati zgodnje učenje obrti in prenos znanja starejših generacij na mlajše. Le tako se lahko zagotovi kvaliteto in kontinuirano znanje znotraj družinskih obrti. Za veliko obrti je ključnega pomena zgodnje učenje fine motorike in stalno opazovanje obrtnikov pri njihovem delu in tako posledično stalna prisotnost mlajših generacij na delovnih mestih njihovih sorodnikov. Obrt je način življenja, ki se ga moraš začeti učiti že v zgodnjem otroštvu. Pri družinski obrti gre za tako specifičen primer, da zahteva specifično obravnavo.

Pri družinski obrti je treba gledati širše in vzeti v ozir dejstvo, da bo lahko obstala in se nadaljevala brez izgube na kvaliteti zgolj in samo, če bo omogočeno, da bo generacijska tranzicija kvalitetno izpeljana, kar pomeni, da bo predhodnika lahko nasledil le dovolj kvalitetno izučen naslednik, česar pa brez zgodnjega učenja in stalne prisotnosti v delavnicah svojih staršev oziroma starih staršev in stalnega spremljanja njihovega dela ne moremo zagotoviti. Od tranzicije in kvalitetne izurjenosti in izkušenj so, kadar gre za družinsko obrt, odvisna družinska življenja. Kritično obdobje za dolgoročno uspešno delovanje družinskih obrti je njihov prenos na naslednjo generacijo in vprašanje je ali je ta dovolj kvalitetno izurjena. V večini primerov je odgovor odvisen od tega ali se je imel posameznik že v ranem otroštvu možnost spoznati in začeti urediti v družinski obrti. Ali je imel možnost biti prisoten v delavnici svojih staršev ali starih staršev ali se je imel možnost z njo spoznati in se je učiti. Prav zgodnje seznanjanje in urjenje lahko dolgoročno pripeljeta do celovitega razumevanja vseh vidikov družinske obrti in posledično preprečujeta padec kvalitete in kontinuiteto družinske obrti.

Družinska obrt je obrtnikov vsakdanjik in ni vezana na delovni čas. Obrtnik večino svojega dneva preživi v delavnici, posledično gre, tako kot na primer pri delu na kmetiji, večina socializacije med družinskimi člani skozi proces opravljanja dela. Tako kot kmetje tudi obrtniki vzgajajo in se družijo z otroki skozi delo. Družinska obrt tako predstavlja mnogo več kot samo zaposlitev, gre za način življenja, v katerega so in morajo biti vključeni vsi družinski člani.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilj

Cilj dopolnitve zakona je družinsko obrt, zlasti z vidika njenega učenja, določiti kot izjemo od dela in zaposlovanja na črno. Zakon uvaja pravno podlago, na podlagi katere bodo starši in stari starši brez zadržkov prenašali svoje znanje glede družinske

obrti na svoje otroke in vnuke, jih imeli prisotne ob sebi v svojih delavnicah in jim s tem približali vse razsežnosti družinske obrti ter s tem zagotovili kvalitetno izurjenost.

Družinska obrt v odnosu do drugih obrti predstavlja izjemo, saj gre v njenem primeru za mnogo več kot zgolj strokovno opravljanje dejavnosti, gre za način življenja. S tem, ko se postavlja družinska obrt za izjemo od dela na črno, se ji omogoča, da postane to kar dejansko tudi je – življenje v vsej razsežnosti – znanje, druženje, vzgoja, učenje in ne na zadnje tudi preživetje.

2.2 Načela

Temeljni načeli:

- načelo medgeneracijskega učenja, na podlagi katerega se med starejšo in mlajšo generacijo vzpostavlja most in gradi medsebojno razumevanje in spoštovanje. Posledično to pripelje do bolj vključujoče skupnosti in kvalitetnejše družbe v vseh pogledih;
- načelo kontinuitete družinske obrti, ki je mogoča zgolj in samo če se zagotovi zgodnje učenje in prenos znanja v zgodnji dobi.

2.3 Poglavitne rešitve

Zakon določa novo izjemo od dela na črno. Med izjeme uvršča družinsko obrt. S tem bo omogočeno, da bodo starejše generacije na mlajše prenašale znanje iz svoje stroke. Ta prenos bo omejen zgolj na družinsko obrt, ki za razliko od obrti v splošnem, predstavlja pomembno izjemo. Pri družinski obrti gre za mnogo več kot zgolj za poklicno opravljanje dejavnosti, gre za način življenja. Poleg tega je pri njej pomembno to, da je za njeno kontinuiteto in preprečitev padca v njeni kvaliteti nujno zgodnje učenje veščin.

Tovrstna izjema predstavlja tudi možnost kvalitetnega povezovanja različnih generacij in spodbuja medgeneracijsko učenje. To dolgoročno pripelje do kvalitetnejšega preživljanja časa znotraj družine, poglobljenega razumevanja in spoštovanja in ne nazadnje tudi do kvalitetnejše, bolj povezane družbe kot celote.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic na državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. ZAGOTOVITEV SREDSTEV ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU

Predlog zakona ne predvideva dodatne porabe proračunskih sredstev poleg sredstev, ki so bila že v osnovi zagotovljena v državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije. V pravnemu redu Evropske unije ni zavezujočih pravnih aktov, ki bi jasno določali izjeme pri definicijah dela in zaposlovanju na črno in bi jih bila Republika Slovenija dolžna implementirati v slovenski pravni red.

Čeprav ne obstaja nobena uradna opredelitev kaj delo na črno dejansko je, se na področju Evropske unije delo na črno razume kot "vse plačane dejavnosti, ki so zakonite glede na njihovo naravo, vendar niso prijavljene javnim organom, ob upoštevanju razlik v regulativnih sistemih držav članic. Natančnejše definicije dela na črno so v državah članicah široko zasnovane glede na to, kaj obsegajo ali omejujejo. V nekaterih primerih opredelitve vključujejo široko paleto tipov dela na črno, kot na primer delo, ki se opravlja, a ni prijavljeno organom socialne varnosti, za katero so neplačani prispevki in davki ter pri katerem niso izpolnjene obveznosti registracije opravljanja dela oziroma gospodarske dejavnosti, ki sploh niso prijavljene. V drugih primerih so opredelitve osredotočene na posebne dejavnosti, na primer formalna sporočila pristojnim organom ob sklenitvi delovnega razmerja.

Glede na navedeno države Evropske unije samostojno urejajo preprečevanje dela in zaposlovanja na črno. Predlagani zakon ureja notranja pravna vprašanja in predlagane spremembe zakona niso povezane s pravom Evropske unije.

5.2 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

Danska

Danski davčni organi opredeljujejo delo na črno kot legalne proizvodne dejavnosti, ki niso prijavljene in obdavčene skladno z obstoječo zakonodajo. Ta opredelitev je splošno sprejeta. Če neprijavljene dejavnosti opravljajo tujci brez delovnega dovoljenja, prav tako zapadejo pod definicijo nelegalnega dela.

Izjema od dela na črno predstavljajo neplačane dejavnosti pomoči, ki jih opravljajo prijatelji in družinski člani. Poleg tega lahko mladostniki stari petnajst let in mlajši delajo v zasebnih gospodinjstvih ne da bi prijavili njihov prihodek. Tudi upokojenci lahko storijo enako, če njihov prihodek znaša do 1,410 EUR na leto (2016).

Običajno se delo na črno opravlja za prijatelje in sorodnike in v večini primerov se storitve kupujejo od privatnikov in ne firm. Glavna motivacija pri opravljanju dela na črno sta želja po zaslužku in osebni odnos do osebe, ki opravlja delo na črno.

Na Danskem je obveznost naslavljanja dela na črno prerazporejena med številne organe. Glavni akter pri ukvarjanju z delom na črno je Centralna carinska in davčna uprava, ki spada pod dansko davčno ministrstvo. To je pristojno za uresničevanje zakonodaje glede obdavčitve prihodkov in za nadzor nad vračilom davkov. Na podlagi obstoječe zakonodaje, tako določa mejno črto med prihodki iz dela, ki mora

biti prijavljeno in prihodki, ki jih ni treba prijaviti. Uprava je prevzela tudi iniciative za številne kampanje, ki so bile usmerjene k povečevanju zavedanja uničujočih vplivov dela na črno in tveganj za odkritje pri ponudbi ali povpraševanju dela na črno. Organ, pristojen za varnost in zdravje pri delu, ki spada pod ministrstvo za delo, se osredotoča na zdravje in varnost pri delu za ljudi, ki opravljajo delo na črno (to vključuje tudi nelegalne delavce). Splošno prepričanje je namreč, da delo v okviru sivega področja predstavlja večje tveganje za nevarne delovne pogoje. Danski urad za priseljevanje, v okviru ministrstva za tujce in integracijo, je organ, ki je odgovoren za zagotavljanje dela in dovoljenj za prebivanje za državljane nečlanice EU. Ko vsi navedeni organi opravljajo preglede, jim ob tem pomaga policija. Ne nazadnje močne interese glede dela na črno med migranti in napoteni delavci (vključujoč nelegalne migrante) izkazujejo tudi socialni partnerji.

Nemčija

V Nemčiji je delo na črno opredeljeno v Zakonu o boju proti nezakonitemu zaposlovanju¹, ki je bil na zadnje spremenjen leta 2004. Zakon se nanaša na primere, ko delodajalec, podjetnik ali samozaposleni opusti prijavo dela organom socialne varnosti in ne plača prispevkov ter ne izpolni zahtev glede vodenja evidenc. Delo na črno se nanaša tudi na primere, ko oseba ne plačuje svojih davčnih obveznosti, ki se nanašajo na delo ali storitve. Delo na črno se prav tako nanaša na primere prejemnikov socialnih storitev, ki ne prijavijo svojih prihodkov, ki izvirajo iz dela ali storitev, pristojnim organom socialne varnosti. Delo na črno se nanaša tudi na osebe, ki niso prijavile svoje ekonomske dejavnosti skladno z obrtnim zakonom ali niso prijavljene pri obrtni zbornici.

Storitve in delo za družinske člane ali sosedska pomoč ali samooskrba so na podlagi Stanovanjskega zakona izvzeti definicije iz dela na črno, če niso namenjeni pridobivanju dobička in se jih opravlja za nizko plačilo.

Oblika nelegalne zaposlitve je kršitev zakona o napoteni delavcih (Arbeitnehmer-Entsendegesetz), zakona o delovnih razmerjih za začasne delavce (Arbeitnehmerüberlassungsgesetz), zakona o minimalni plači (Mindestlohngesetz), kot tudi nelegalno zaposlovanje tujcev.

Glavni politični pristop pri soočanju z delom na črno v Nemčiji temelji na nadzoru podjetji in delavcev in na določanju ukrepov, kot so globe, kazni in zaporne kazni kot odvračilnih instrumentov. Resnost posledic opravljanja dela na črno je odvisna od dejstva ali gre v določenem primeru za prekršek ali kaznivo dejanje.

Med drugim preventivni ukrepi pri zamejevanju dela na črno vključujejo tudi lažji dostop do trga dela za prosilce za azil in begunce in skrajšanje obdobja, v katerem ne smejo opravljati dela. Drug pomemben preventivni ukrep predstavlja povečanje spodbud za prijavo dela. Na ta način se poveča nabor priložnosti za tako imenovana mala dela. Gre za obliko dela, ki se v večini opravlja s krajšim delovnim časom za nizko plačilo. Pri malih delih gre za pogodbe o zaposlitvi, kjer je zgornja meja višine plače 450 EUR in za katero velja pavšalno plačilo davkov in prispevkov za socialno

---

¹ Schwarzarbeitsbekämpfungsgesetz SchwarzArbG

varnost s strani delodajalcev.

Za promocijo registriranih malih del in preprečevanje nelegalnega zaposlovanja je bil vzpostavljen postopek preverjanja gospodinjstev (Haushaltscheckverfahren). Ta postopek predstavlja poenostavitev registracije in plačevanja prispevkov za socialno varnost. Zasebna gospodinjstva plačujejo manj prispevkov za socialno zavarovanje za te "manjše zaposlene" osebe kot drugi delodajalci.

Nizozemska

Centralni statistični urad uporablja definicijo – delati legalno, vendar brez prijave za obdavčitev prihodka in plačevanje prispevkov socialne varnosti. Nizozemski davčni organ opisuje delo na črno kot delo, ki ni prijavljeno davčnemu uradu in ki je običajno plačano v gotovini. Inšpektorat za delo in drugi nadzorni organi uporabljajo definicijo Centralnega statističnega urada in jasno razlikujejo med delom na črno in kriminalno dejavnostjo.

Prihodek, ki ga posamezniki zaslužijo s pomočjo hobijev in preko družine in prijateljev brez dobička, je običajno neobdavčen in ga tako ni treba prijavljati. Poleg tega pod definicijo dela na črno ne spadajo plačana domača opravila, kot so čiščenje, kuhanje, vrtnarjenje, če se izvajajo največ tri dni v tednu.

Na Nizozemskem so tri glavne organizacije, ki se ukvarjajo z delom na črno: Inšpektorat za socialne zadeve in zaposlovanje, Davčni urad in Javna služba za zaposlovanje.

Politika zamejevanja dela na črno je določena v zakonu o goljufijah in je bila razvita leta 2013. Omogoča strožje kazni in več možnosti nadzora s strani Inšpektorata. Vlada je sprejela tudi zakon o lažni gradnji, s katerim se hoče zamejiti vse navidezne delovne odnose, ki izkoriščajo pravo z namenom zniževanja stroškov, kar lahko pripelje do slabše socialne varnosti in nadomestil delavcev.

6. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru Republike Slovenije in pri delu njegovih delovnih teles bo sodeloval državni svetnik Branko Tomažič.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT) se v prvem odstavku 2. člena v 15. točki pika nadomesti s podpičjem in doda nova 16. točka, ki se glasi:

»16. obrtna dejavnost je pridobitna dejavnost, ki se opravlja v skladu z zakonom, ki ureja področje obrti.«

2. člen

V prvem odstavku 7. člena na koncu pete alineje pika nadomesti z vejico in za peto alinejo doda nova šesta alineja, ki se glasi:

» - brezplačno delo sorodnikov v ravni vrsti do vštetega drugega kolena v obrtnih dejavnostih.«

V drugem odstavku 7. člena se na koncu tretje alineje pika nadomesti z vejico in se za tretjo alinejo doda nova četrta alineja, ki se glasi:

» - brezplačno delo sorodnikov v ravni vrsti do vštetega drugega kolena v obrtnih dejavnostih.«

KONČNA DOLOČBA

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

V obstoječem zakonu je treba dopolniti 2. člen, ki določa pojme, ki so uporabljeni v zakonu. Ker je v dopolnitvi 7. člena zakona uporabljen pojem »obrtna dejavnost«, je treba tudi ta pojem obrazložiti v sklopu 2. člena, ki določa vse v zakonu uporabljene pojme. Krovni zakon, ki ureja obrtno dejavnost je Obrtni zakon². Definicija obrtne dejavnosti je vsebovana v prvem odstavku 2. člena ObrZ, ki določa, da je obrtna dejavnost pridobitna dejavnost, ki se opravlja v skladu s 5. istega zakona. ObrZ v 5. členu določa, da za obrtno dejavnost veljajo naslednje značilnosti:

- da gre za proizvodno ali storitveno dejavnost na podlagi individualnih naročil, da se opravlja proizvodnja le v majhnih serijah ter da serijska proizvodnja ne obsega pretežnega dela dejavnosti,
- da se uporabljajo stroji, orodja in tehnične naprave, ki so primerne za opravljanje dejavnosti po predhodni alineji in da nimajo značilnosti tekočih trakov ali avtomatiziranega delovnega procesa,
- da je osebni angažma v proizvodnji, izvajanju storitev ali pri vodenju podjetja prevladujoč,
- da se opravlja trajno.

Skladno z drugim odstavkom 5. člena ObrZ se dejavnost ne šteje za obrtno dejavnost, če:

- jo opravlja gospodarski subjekt, ki ima organizirane posamezne poslovne funkcije kot zaokrožene faze poslovnega procesa (npr. finančna, nabavna, prodajna in proizvodna funkcija);
- se opravlja v majhnem obsegu, kot dopolnitev ostalim dejavnostim gospodarskega subjekta;

---

² Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.; v nadaljevanju ObrZ)

- če jo opravlja gospodarski subjekt, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, razvršča med velike in srednje družbe.

Prav tako se na podlagi tretjega odstavka 5. člena ObrZ ne štejejo za obrtno dejavnost dejavnosti finančnega posredništva, poslovanja z nepremičninami, svetovanja (pravno, davčno, podjetniško in tehnično svetovanje ter projektiranje), zdravstva, socialnega varstva ter dejavnosti prometa in zvez, razen cestnega tovarnega in potniškega prometa.

Vlada Republike Slovenije je z Uredbo o obrtnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 63/13) določila seznam obrtnih dejavnosti. Poleg tega sta Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo 4. 3. 2014 sprejela Listo dejavnosti, ki se v skladu s 5. členom ObrZ običajno opravljajo na obrtni način, z obrazložitvijo. Skladno z navedenim se za obrtne dejavnosti štejejo dejavnosti, ki so določene v Uredbi in na Listi.

K 2. členu:

Drugi člen določa družinsko obrt kot izjemo od dela na črno. Pri družinski obrti gre za pomembno specifiko, ki jo je treba obravnavati ločeno, zlasti v oziru možnosti urjenja mlajših generacij v spretnostih, ki jim bodo omogočile njeno kvalitetno opravljanje v kasnejši dobi. Zato je treba zagotoviti izjemo, ki bo omogočala, da bodo mlajši že v zgodnjem obdobju imeli možnost spremljanja in sledenja svojih predhodnikov pri delu in jim omogočila seznanjanje z družinsko obrtjo v vseh njenih razsežnostih. Z določitvijo izjeme, so premoščene ovire, ki onemogočajo kvalitetno seznanjanje z družinsko obrtjo v najdovzетnejšem obdobju. Dopolnitev bo omogočila kvalitetno opravljanje in ne nazadnje tudi dolgoročni obstoj družinske obrti. Za izurjenost v družinski obrti je ključnega pomena zgodnje učenje, pri čemer igrajo odločilno vlogo starejše generacije, ki svoje znanje in izkušnje prenašajo na mlajše. Pri tem zakon določa omejen krog ljudi, za katere je določena izjema. Učenje lahko poteka med sorodniki v ravni črti do vštetega drugega kolena, torej starimi starši, starši, otroci in vnuki.

K 3. členu:

Tretji člen predlaganega zakona vsebuje končno določbo, po kateri začne zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen (pojmi)

(1) Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. delavec ali delavka (v nadaljnjem besedilu: delavec) je fizična oseba, ki je v delovnem razmerju;
2. delodajalec ali delodajalka (v nadaljnjem besedilu: delodajalec) je pravna ali fizična oseba, tuj pravni subjekt, samozaposlena oseba ali drug subjekt, kot so državni organ, lokalna skupnost, podružnica tujega podjetja ter diplomatsko in

- konzularno predstavništvo ali mednarodna organizacija, pri kateri se opravlja delo ali omogoča opravljanje dela;
3. državljan ali državljanka tretje države (v nadaljnjem besedilu: državljan tretje države) je državljan države, ki ni država članica Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, razen če je ta oseba družinski član državljana države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije;
  4. nezakonita zaposlitev pomeni zaposlitev državljana tretje države, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji;
  5. nezakonito prebivanje je prebivanje državljana tretje države, ki v Republiki Sloveniji ne prebiva v skladu z določbami zakona, ki ureja vstop, prebivanje in odstranitev tujcev, ali zakona, ki ureja mednarodno zaščito;
  6. oglaševalska organizacija je vsaka pravna oseba, tuj pravni subjekt, samozaposlena oseba ali oseba s kako drugače urejenim statusom, ki se ukvarja z izdelavo oglasnih sporočil, distribucijo oglasnih sporočil oziroma omogočanjem objave oglasnih sporočil;
  7. plačilo osebe, zaposlene na črno, pomeni plačo ali kakršne koli druge prejemke v denarju ali naravi, ki jih oseba prejme iz zaposlitve neposredno ali posredno od pravne osebe, tujega pravnega subjekta, samozaposlene osebe ali posameznika, in je enakovredno tistemu, ki bi ga uživali delavci, ki delajo v primerljivem delovnem razmerju;
  8. podizvajalec ali podizvajalka (v nadaljnjem besedilu: podizvajalec) je vsaka pravna oseba, tuj pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki ji je dodeljena izvedba vseh ali dela obveznosti iz že sklenjene pogodbe;
  9. pokojninsko in invalidsko zavarovanje je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
  10. posameznik ali posameznica (v nadaljnjem besedilu: posameznik) je domača ali tuja fizična oseba, razen samozaposlena oseba;
  11. pravna oseba je gospodarska družba, zadruga, zavod ali druga pravna oseba, ki opravlja registrirano dejavnost in ima sedež v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije, Evropskem gospodarskem prostoru ali Švicarski konfederaciji;
  12. samozaposlena oseba je fizična oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost ali drugo dovoljeno dejavnost;
  13. tuj pravni subjekt je tuja pravna oseba ali tuja samozaposlena oseba, ki nima sedeža ali prebivališča v Republiki Sloveniji ali v državi članici Evropske unije, Evropskem gospodarskem prostoru ali Švicarski konfederaciji;
  14. vrednotnica je dokument, na podlagi katerega se lahko opravlja osebno dopolnilno delo;
  15. zdravstveno zavarovanje je obvezno zdravstveno zavarovanje.
- (2) Pojem »posebno izkoriščevalski delovni pogoji« pomeni delovne pogoje, ki vključno s tistimi, ki nastanejo zaradi diskriminacije, kažejo na očitno nesorazmerje v primerjavi s pogoji zaposlitve zakonito zaposlenih delavcev.

7. člen

(dejavnosti in dela, ki niso delo ali zaposlovanje na črno)

- (1) Ne glede na določbe 3. člena tega zakona za delo na črno ne štejejo:
- sosedska pomoč,
  - sorodstvena pomoč,

- nujno delo,
- humanitarno delo, karitativno delo, delo za invalidske organizacije in prostovoljsko ter dobrodelno delo,
- osebno dopolnilno delo.

(2) Ne glede na določbe 5. člena tega zakona se za zaposlovanje na črno ne štejejo:

- kratkotrajno delo,
- nujno delo,
- humanitarno delo, karitativno delo, delo za invalidske organizacije in prostovoljsko ter dobrodelno delo.

(3) Za delo ali zaposlovanje na črno tudi ne šteje brezplačna pomoč na kmetijah, planinah in skupnih pašnikih ob sezonskih konicah.